

dział 1.	Zaburzenia metaboliczne w cukrzycy – Tomasz Francuz	1
	Wprowadzenie	1
	Adipocyty	2
	Rabdomiocyty	3
	Cykl Randle’a	4
	Mitochondria	7
	Ciała ketonowe	8
	Zaburzenia lipidowe w cukrzycy	11
	Piśmiennictwo	12
dział 2.	Badania laboratoryjne w diagnostyce cukrzycy i zaburzeniach tolerancji glukozy	13
	Oznaczanie glikemii – <i>Bogdan Solnica</i>	13
	Oznaczanie glikemii w celach diagnostycznych	13
	Oznaczanie glikemii w monitorowaniu leczenia cukrzycy	17
	Oznaczanie glukozy w moczu	19
	Retrospektywna ocena glikemii	20
	Glikacja białek	20
	Badania stężenia lipidów – <i>Bogdan Solnica</i>	26
	Cholesterol całkowity	26
	Cholesterol HDL	27
	Cholesterol LDL	27
	Cholesterol nie-HDL	28
	Apolipoproteina B	28
	Cholesterol remnantów	29
	Lipoproteina (a)	29
	Triglicerydy	30
	Badania albuminurii – <i>Bogdan Solnica</i>	30
	Oznaczanie ciał ketonowych w moczu i we krwi – <i>Bogdan Solnica</i>	31
	Diagnostyczne testy czynnościowe	33
	Testy oceniające insulinosekrecję – <i>Krystyna Wyka</i>	33
	Metody badania insulinowrażliwości – <i>Agnieszka Szadkowska, Iwona Pietrzak</i>	36
	Badania immunologiczne – <i>Krystyna Wyka</i>	40
	Badania genetyczne w cukrzycy – <i>Wojciech Młynarski, Maciej Borowiec</i>	43
	Cukrzyca typu 1	43
	Inne określone typy cukrzycy	43
	Piśmiennictwo	45

Rozdział 3. Definicja i klasyfikacja cukrzycy oraz innych zaburzeń tolerancji glukozy – <i>Agnieszka Zmysłowska, Anna Hogendorf</i>	47
Definicja i kryteria diagnostyczne rozpoznania cukrzycy oraz innych zaburzeń tolerancji glukozy	47
Klasyfikacja cukrzycy	50
Piśmiennictwo	53
Rozdział 4. Epidemiologia cukrzycy	55
Podstawowe definicje epidemiologiczne – <i>Agata Chobot, Joanna Polańska, Przemysława Jarosz-Chobot</i>	55
Epidemiologia cukrzycy typu 1 – <i>Elżbieta Niechciał, Grażyna Deja, Joanna Polańska, Przemysława Jarosz-Chobot</i>	58
Dane ogólnoświatowe	58
Dane polskie	61
Czynniki potencjalnie modyfikujące zapadalność	64
Związek pomiędzy zakażeniem wirusem SARS-CoV-2 a cukrzycą typu 1	68
Śmiertelność w przebiegu cukrzycy typu 1	68
Prognoza	69
Epidemiologia cukrzycy typu 2 – <i>Ewa Rusak, Przemysława Jarosz-Chobot</i>	70
Epidemiologia innych postaci cukrzycy: monogenowej i związanej z mukowiscydozą – <i>Eliza Skąła-Zamorowska, Przemysława Jarosz-Chobot, Wojciech Fendler</i>	73
Epidemiologia najczęstszych postaci cukrzycy monogenowej: MODY i noworodkowej	73
Epidemiologia cukrzycy związanej z mukowiscydozą	76
Inne przyczyny genetyczne cukrzyc monogenowych	77
Piśmiennictwo	77
Rozdział 5. Etiopatogeneza, diagnostyka i obraz kliniczny cukrzycy	81
Cukrzyca typu 1	81
Etiopatogeneza – <i>Anna Hogendorf, Wojciech Młynarski</i>	81
Diagnostyka i obraz kliniczny – <i>Agnieszka Szadkowska, Barbara Głowińska-Olszewska</i>	86
Cukrzyca typu 2	95
Etiopatogeneza cukrzycy – <i>Elżbieta Niechciał, Piotr Fichna, Bogda Skowrońska</i>	95
Diagnostyka i obraz kliniczny – <i>Agnieszka Szadkowska, Iwona Pietrzak</i>	103
Cukrzyce monogenowe i zespoły cukrzyc monogenowych – <i>Wojciech Młynarski, Agnieszka Zmysłowska, Wojciech Fendler</i>	106
Wprowadzenie	106
Cukrzyca noworodkowa i cukrzyca o początku w okresie niemowlęcym	107
Autosomalnie dominująca łagodna rodzinna hiperglikemia lub cukrzyca	111
Zespoły cukrzyc monogenowych	113

Monogenowe zespoły związane z insulinoopornością	114
Cukrzyca mitochondrialna	116
Podsumowanie	116
Cukrzyca związana z mukowiscydozą – <i>Lucyna Lisowicz, Artur Mazur</i> ..	117
Cukrzyca polekowa – <i>Barbara Głowińska-Olszewska</i>	119
Przyczyny cukrzycy polekowej	121
Monitorowanie glikemii w chorobach związanych ze stosowaniem leków diabetogennych	125
Leczenie cukrzycy polekowej na przykładzie cukrzycy posterooidowej	126
Cukrzyca w przebiegu innych chorób – <i>Agnieszka Szypowska</i>	128
Wprowadzenie	128
Guzy wydzielające hormon wzrostu	128
Zespół Cushinga	129
Zespół policystycznych jajników	129
Nadczynność przysadczyc	129
Glukagonoma	129
Pierwotny hiperaldosteronizm	129
Guz chromochłonny nadnerczy	129
Guz wydzielający somatostatynę	130
Guz wydzielający wazoaktywny peptyd jelitowy	130
Zespoły niedoczynności wielogruczołowej	130
Nadczynność tarczycy	130
Piśmiennictwo	130
Rozdział 6. Cele terapii cukrzycy – Anita Horodnicka-Józwa, Elżbieta Petriczko,	
<i>Agnieszka Szadkowska</i>	135
Cele terapii	135
Parametry wyrównania metabolicznego cukrzycy	137
Wartości docelowe glikemii i hemoglobiny glikowanej	137
Wartości docelowe gospodarki lipidowej	140
Wartości docelowe ciśnienia tętniczego	140
Wartości docelowe parametrów antropometrycznych	140
Zdrowy tryb życia	141
Ocena jakości życia dzieci z cukrzycą	142
Piśmiennictwo	143
Rozdział 7. Farmakoterapia cukrzycy	
Wprowadzenie – Przemysława Jarosz-Chobot	145
Rodzaje insuliny – Halla Kamińska, Przemysława Jarosz-Chobot	146
Insuliny posiłkowe (bolus)	147
Insuliny podstawowe (bazalne)	149
Bezpieczeństwo analogów	152
Insuliny biopodobne	153
Modele insulinoterapii – Przemysława Jarosz-Chobot, Halla Kamińska, Ewa Rusak	153
Czynnościowa intensywne insulinoterapia	153
Konwencjonalna insulinoterapia	159
Inne modele insulinoterapii	160

Czynnościowa intensywna insulinoterapia przy użyciu osobistych pomp insulinowych – <i>Agnieszka Szadkowska, Andrzej Gawrecki, Przemysław Jarosz-Chobot, Małgorzata Myśliwiec</i>	160
Czynnościowa intensywna insulinoterapia – metoda wielokrotnych wstrzyknięć – <i>Halla Kamińska, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	182
Dostosowanie dawki insuliny – <i>Ewa Rusak, Przemysław Jarosz-Chobot, Agnieszka Szadkowska</i>	185
Modyfikacje insulinoterapii – <i>Ewa Rusak, Przemysław Jarosz-Chobot</i> ..	188
Intensywna insulinoterapia z zastosowaniem różnych insulin posiłkowych	188
Terapia łączona – osobista pompa insulinowa z insuliną bazalną	189
Rozcieńczanie insuliny	189
Insulinoterapia z metforminą	190
Insulinoterapia z lekami inkretynowymi	190
Insulinoterapia z flozynami	191
Technika wstrzyknięć insuliny – <i>Halla Kamińska, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	191
Urządzenia do podawania insuliny	194
Miejscowe powikłania związane ze wstrzyknięciami insuliny	196
Absorbcja insuliny	196
Przechowywanie insuliny	197
Inne leki przeciwhiperglykemiczne – <i>Beata Mianowska, Agnieszka Szadkowska</i>	198
Metformina	198
Leki inkretynowe	199
Flozyny	202
Inne leki stosowane w leczeniu cukrzycy typu 2	202
Piśmiennictwo	203
Rozdział 8. Samokontrola w cukrzycy	205
Glukometry – <i>Agnieszka Zubkiewicz-Kucharska, Anna Noczyńska, Bodgan Solnica</i>	205
Systemy ciągłego monitorowania stężenia glukozy – <i>Agnieszka Szadkowska, Andrzej Gawrecki, Przemysław Jarosz-Chobot, Małgorzata Myśliwiec</i>	207
Systemy krótkoterminowe ciągłego monitorowania stężenia glukozy	210
Systemy długoterminowe ciągłego monitorowania stężenia glukozy	212
Dodatkowe funkcjonalności systemów ciągłego monitorowania stężenia glukozy – integracja z innymi urządzeniami	213
Edukacja pacjentów w zakresie systemów ciągłego monitorowania stężenia glukozy	214
Analiza danych z systemów ciągłego monitorowania stężenia glukozy	215
Działania niepożądane	218
Korzyści kliniczne	219
Piśmiennictwo	220

Rozdział 9. Nowoczesne technologie w leczeniu cukrzycy –	
<i>Agnieszka Szadkowska, Tomasz Klupa, Sebastian Seget, Andrzej Gawrecki</i> ..	221
Systemy zintegrowane działające w trybie manualnym	222
Systemy automatycznego podawania insuliny	224
Systemy automatycznego podawania insuliny dostępne	
w Polsce	226
Smartpeny	231
Piśmiennictwo	232
Rozdział 10. Żywnienie w cukrzycy – <i>Beata Sińska, Agnieszka Szypowska,</i>	
<i>Przemysława Jarosz-Chobot</i>	233
Wprowadzenie	233
Zapotrzebowanie energetyczne	233
Główne założenia diety w cukrzycy	234
Zasady racjonalnego sposobu żywienia w cukrzycy	235
Węglowodany	237
Białko	240
Tłuszcze	240
Cholesterol	242
Sterole roślinne	243
Izomery trans nienasyconych kwasów tłuszczowych	243
Sól kuchenna	244
Alkohol	244
Witaminy i mikroelementy	245
Substancje intensywnie słodzące (słodziki) i inne substancje	
słodzące	245
Wybrane modele żywienia stosowane w cukrzycy	246
Dieta śródziemnomorska	246
Dieta DASH	247
Diety wegetariańskie	247
Diety bogatobiałkowe i niskowęglowodanowe	248
Otyłość u dzieci i młodzieży	248
Dyslipidemie u dzieci i młodzieży	250
Celiakia	251
Mukowiscydoza	254
Alergia na gluten i nietolerancja laktozy	254
Narzędzia w edukacji żywieniowej	255
Liczenie węglowodanów	257
Piśmiennictwo	258
Rozdział 11. Aktywność fizyczna w cukrzycy – <i>Andrzej Gawrecki, Sebastian Seget,</i>	
<i>Artur Myśliwiec, Agnieszka Szadkowska</i>	259
Wprowadzenie	259
Rodzaje wysiłku fizycznego	261
Zasady postępowania i współpracy z osobami z cukrzycą aktywnymi	
fizycznie	262
Insulinoterapia podczas wysiłku fizycznego	263
Terapia metodą wielokrotnych wstrzyknięć insuliny	264

	Terapia za pomocą osobistej pompy insulinowej	264
	Terapia za pomocą hybrydowych zamkniętych pętli	266
	Terapia łączona – wlew podstawowy i insulina długo działająca	270
	Odżywianie sportowca	270
	Uczestnictwo w zawodach sportowych	271
	Przeciwwskazania do uprawiania sportu i udziału w zawodach sportowych u dzieci i młodzieży z cukrzycą	271
	Piśmiennictwo	272
Rozdział 12.	Opieka psychologiczna w przebiegu cukrzycy –	
	<i>Malwina Musiał-Paździor, Beata Zduńczyk</i>	275
	Wprowadzenie	275
	Zalecenia dotyczące opieki psychologicznej nad dziećmi z cukrzycą	276
	Piśmiennictwo	282
Rozdział 13.	Zasady terapii w poszczególnych typach cukrzycy	283
	Cukrzyca typu 1 – <i>Agnieszka Szypowska, Lidia Groele,</i> <i>Przemysław Jarosz-Chobot, Agnieszka Szadkowska</i>	283
	Insulinoterapia	283
	Cukrzyca typu 2 – <i>Elżbieta Niechciał, Bogda Skowrońska,</i> <i>Agnieszka Szadkowska</i>	287
	Wprowadzenie	287
	Terapia początkowa cukrzycy typu 2 u dzieci i młodzieży	288
	Zasady terapii przewlekłej cukrzycy typu 2 u dzieci i młodzieży	289
	Monitorowanie leczenia	294
	Czy cukrzyca typu 2 jest odwracalna?	295
	Leczenie cukrzycy związanej z mukowiscydozą – <i>Lucyna Lisowicz,</i> <i>Artur Mazur</i>	296
	Insulinoterapia	296
	Leczenie żywieniowe	297
	Cele i monitorowanie leczenia	297
	Zasady terapii cukrzyc monogenowych – <i>Agnieszka Zmysłowska,</i> <i>Wojciech Młynarski</i>	298
	Piśmiennictwo	300
Rozdział 14.	Edukacja zdrowotna	301
	Edukacja zdrowotna w cukrzycy – <i>Agnieszka Szypowska,</i> <i>Anna Taczanowska</i>	301
	Metody edukacji	302
	Problemy edukacji w różnych grupach chorych	302
	Dokumentowanie problemów edukacji	303
	Ocena skuteczności edukacji	303
	Międzynarodowe i krajowe wytyczne edukacji zdrowotnej w cukrzycy – <i>Agnieszka Szypowska, Anna Taczanowska</i>	304
	Medycyna zdrowego stylu życia – <i>Anna Tkacz, Karolina Piątek,</i> <i>Artur Myśliwiec</i>	307

Medycyna stylu życia – zdefiniowanie i filozofia	307
Wyzwania związane z globalnym upowszechnieniem strategii medycyny stylu życia	308
Zmiana nawyków nieprawidłowego stylu życia – <i>Agnieszka Lejk, Artur Myśliwiec, Anna Tkacz, Karolina Piątek, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	311
Wprowadzenie	311
Teorie zmian zachowań zdrowotnych	311
Praktyki w medycynie stylu życia	314
Motywacja jako główny element medycyny stylu życia	314
Piśmiennictwo	315

Rozdział 15. Ostre powikłania cukrzycy	317
Cukrzycowa kwasica ketonowa – <i>Agnieszka Szadkowska, Iwona Pietrzak, Małgorzata Myśliwiec</i>	317
Definicja	317
Epidemiologia	317
Patogeneza	318
Czynniki ryzyka rozwoju cukrzycowej kwasicy ketonowej	318
Obraz kliniczny	319
Leczenie	320
Powikłania cukrzycowej kwasicy ketonowej	326
Stan hiperglikemiczno-hiperosmolalny – <i>Joanna Nazim, Małgorzata Myśliwiec</i>	328
Definicja	328
Epidemiologia	328
Patogeneza	329
Obraz kliniczny	329
Leczenie	330
Powikłania stanu hiperglikemiczno-hiperosmolalnego	331
Hipoglikemia poinsulinowa – <i>Beata Mianowska</i>	332
Wprowadzenie	332
Fizjologia homeostazy glikemii i zaburzenia regulacji glikemii w cukrzycy typu 1	333
Definicja i podział hipoglikemii	335
Przyczyny i objawy hipoglikemii	336
Leczenie i zapobieganie hipoglikemii	337
Piśmiennictwo	340
Rozdział 16. Przewlekłe powikłania cukrzycy	343
Cukrzycowa choroba oczu – <i>Katarzyna Zorena, Małgorzata Myśliwiec, Katarzyna Michalska-Matecka, Paulina Glasner-Smiatacz</i>	343
Historia naturalna zmian na dnie oka w przebiegu cukrzycy	343
Definicja oraz patomechanizm retinopatii cukrzycowej	344
Klasyfikacja cukrzycowej choroby oczu	346
Cukrzycowy obrzęk plamki	347
Diagnostyka retinopatii cukrzycowej	349
Badania przesiewowe w kierunku wykrycia zmian na dnie oka	351

Czynniki ryzyka rozwoju i progresji retinopatii cukrzycowej	351
Leczenie retinopatii cukrzycowej	353
Zaćma i jaskra u pacjentów z cukrzycą	355
Cukrzycowa choroba nerek – <i>Agnieszka Szadkowska, Joanna Nazim, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	357
Wprowadzenie	357
Definicja nefropatii cukrzycowej	358
Epidemiologia	358
Patogeneza	359
Hiperglikemia	360
Zaburzenia lipidowe	361
Zmiany hemodynamiczne	361
Zaburzenia wartości ciśnienia tętniczego	361
Inne czynniki	361
Diagnostyka	363
Zapobieganie i leczenie	366
Neuropatia cukrzycowa – <i>Barbara Głowińska-Olszewska</i>	368
Definicja	368
Epidemiologia	368
Patogeneza	369
Podział	372
Diagnostyka	377
Leczenie	381
Podsumowanie	383
Zaburzenia ciśnienia tętniczego – <i>Iwona Pietrzak, Agnieszka Szadkowska, Małgorzata Myśliwiec</i>	384
Wprowadzenie	384
Epidemiologia	386
Patogeneza	386
Konsekwencje nadciśnienia tętniczego	386
Pomiar nadciśnienia tętniczego i badania dodatkowe	387
Leczenie nadciśnienia tętniczego	387
Choroby układu sercowo-naczyniowego w cukrzycy – diagnostyka i ocena ryzyka – <i>Barbara Głowińska-Olszewska, Iwona Pietrzak</i>	389
Epidemiologia	389
Patogeneza wczesnych zmian miażdżycowych	390
Czynniki ryzyka makroangiopatii w cukrzycy. Możliwości profilaktyki i leczenie	393
Badania diagnostyczne	403
Podsumowanie	409
Inne przewlekłe powikłania	410
Zaburzenia rozwoju somatycznego – <i>Mieczysław Szalecki, Marta Wysocka-Mincewicz</i>	410
Zaburzenia dojrzewania – <i>Marta Wysocka-Mincewicz, Mieczysław Szalecki</i>	416
Zmiany skórne – <i>Grażyna Kamińska-Winciorek, Hubert Arasiewicz</i>	423
Zmiany stawowe i kostne – <i>Mieczysław Szalecki</i>	434
Zmiany w jamie ustnej – <i>Joanna Kunert, Anna Tkacz</i>	441

Gastropareza i inne zaburzenia motoryki przewodu pokarmowego – <i>Jarosław Kwiecień</i>	448
Choroby wątroby związane z hiperglikemią u dzieci – <i>Katarzyna Bąk-Drabik</i>	453
Piśmiennictwo	462
Rozdział 17. Zaburzenia lipidowe – <i>Matylda Hennig, Anna Wołoszyn-Durkiewicz, Maria Skalska, Agnieszka Brandt-Varma, Małgorzata Myśliwiec</i>	475
Zaburzenia lipidowe w cukrzycy	475
Wprowadzenie	475
Badania przesiewowe w kierunku dyslipidemii u pacjentów z cukrzycą	477
Dyslipidemia w cukrzycy typu 1	477
Hipercholesterolemia	478
Hipertriglicerydemia	479
Otyłość i cukrzyca typu 2	481
Leczenie zaburzeń lipidowych	481
Podsumowanie	486
Hipercholesterolemia rodzinna	486
Leczenie zaburzeń lipidowych	489
Leczenie hamujące białko PCSK9	489
Monitorowanie skuteczności leczenia	490
Podsumowanie	490
Piśmiennictwo	491
Rozdział 18. Choroby współwystępujące z cukrzycą typu 1	493
Choroby tarczycy – <i>Artur Bossowski, Hanna Borysewicz-Sańczyk</i>	493
Choroba Hashimoto	494
Choroba Gravesa-Basedowa	497
Zalecenia	498
Celiakia – <i>Agata Chobot, Katarzyna Górowska-Kowolik</i>	500
Definicja i patogeneza	500
Obraz kliniczny	500
Diagnostyka i różnicowanie	502
Leczenie i monitorowanie	504
Choroba Addisona – <i>Artur Bossowski, Hanna Borysewicz-Sańczyk</i>	506
Zaburzenia odporności u dzieci z cukrzycą – <i>Anna Hogendorf</i>	509
Piśmiennictwo	511
Rozdział 19. Psychiatryczne aspekty leczenia cukrzycy u dzieci i młodzieży – <i>Marta Herstowska, Agnieszka Butwicka, Malwina Musiał-Paździór</i>	515
Zaburzenia psychiczne w cukrzycy typu 1	515
Epidemiologia	516
Etiologia	516
Rozpoznanie	517
Powikłania	520
Zaburzenia psychiczne u dzieci i nastolatków z chorobą otyłościową i cukrzycą typu 2	522

	Zaburzenia psychiczne u nastolatków z diagnozą cukrzycy	525
	w przebiegu mukowiscydozy	525
	Piśmiennictwo	
Rozdział 20.	Postępowanie w ostrych stanach infekcyjnych i zabiegu chirurgicznym u pacjenta z cukrzycą	527
	Ostre stany infekcyjne – <i>Agnieszka Zubkiewicz-Kucharska, Anna Noczyńska</i>	527
	Postępowanie podczas zabiegów chirurgicznych u dzieci z cukrzycą – <i>Beata Mianowska, Sebastian Seget</i>	530
	Wstęp	530
	Ogólne zasady dotyczące okresu przed- i okołozabiegowego u dzieci i młodzieży z cukrzycą (dla małych i dużych zabiegów)	531
	Szczegółowe zasady postępowania dotyczące dużych zabiegów	532
	Szczegółowe zasady postępowania dotyczące małych zabiegów	535
	Zabiegi u pacjentów leczonych osobistą pompą insulinową – uwagi ogólne	537
	Opieka pooperacyjna – małe i duże zabiegi	538
	Sytuacje szczególne	539
	Systemy ciągłego monitorowania stężenia glukozy podczas zabiegu u pacjenta z cukrzycą	540
	Zabiegi u pacjentów leczonych systemami automatycznej podaży insuliny	541
	Piśmiennictwo	541
Rozdział 21.	Szczepienia u dzieci z cukrzycą typu 1 – <i>Agnieszka Zubkiewicz-Kucharska, Anna Noczyńska</i>	543
	Piśmiennictwo	545
Rozdział 22.	Cukrzyca a ciąża	547
	Ciąża powikłana cukrzycą – <i>Katarzyna Cypryk, Monika Żurawska-Kliś</i>	547
	Wprowadzenie	547
	Patofizjologia cukrzycy ciążowej	548
	Czynniki ryzyka rozwoju cukrzycy ciążowej	548
	Wpływ hiperglikemii matczynej na rozwój płodu	549
	Opieka przedkoncepcyjna w cukrzycy przedciążowej	551
	Leczenie cukrzycy w okresie ciąży	554
	Leczenie cukrzycy po porodzie	560
	Podsumowanie	561
	Antykoncepcja – <i>Ewa Wender-Ożegowska</i>	562
	Piśmiennictwo	568
Rozdział 23.	Dziecko matki z cukrzycą typu 1 – <i>Agnieszka Zubkiewicz-Kucharska, Anna Noczyńska</i>	569
	Piśmiennictwo	574

Rozdział 24.	Nowe terapie w cukrzycy typu 1	575
	Badania przesiewowe w kierunku cukrzycy typu 1 w populacji ogólnej – nowe perspektywy i wyzwania – <i>Agnieszka Szypowska, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	575
	Badania przesiewowe	577
	Badania przesiewowe u krewnych osób z cukrzycą typu 1	577
	Populacyjne badania przesiewowe noworodków w kierunku cukrzycy typu 1	577
	Badania przesiewowe populacyjne	578
	Podsumowanie	580
	Profilaktyka cukrzycy typu 1 – <i>Natalia Marek-Trzonkowska, Małgorzata Myśliwiec</i>	581
	Immunoterapia – <i>Natalia Marek-Trzonkowska, Piotr Trzonkowski</i>	584
	Konwencjonalna immunosupresja	585
	Terapia autoantygenami	585
	Terapie biologiczne	586
	Terapie komórkowe i przeszczepy szpiku	588
	Terapie oparte na przeszczepach tkanek lub komórek produkujących insulinę – <i>Piotr Trzonkowski</i>	590
	Piśmiennictwo	594
Rozdział 25.	Hiperglikemia w stanach nagłych – <i>Joanna Nazim, Ewa Rusak</i>	597
	Piśmiennictwo	600
Rozdział 26.	Opieka diabetologiczna	601
	Pediatryczna opieka diabetologiczna – <i>Agnieszka Szadkowska, Małgorzata Myśliwiec, Małgorzata Szmigiero-Kawko</i>	601
	Plan opieki diabetologicznej	601
	Diabetologiczny zespół terapeutyczny	604
	Oddział diabetologiczny	606
	Poradnia diabetologiczna	607
	Telemedycyna	609
	Przejęcie z diabetologicznej opieki pediatrycznej do opieki dla dorosłych – <i>Agnieszka Szadkowska, Andrzej Gawrecki, Małgorzata Myśliwiec, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	609
	Opieka w placówce oświatowo-wychowawczej – <i>Małgorzata Urbańska-Kosińska, Iwona Pietrzak, Piotr Zieliński, Monika Zamarlik, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	612
	Informacje ogólne i podstawy prawne	612
	Zadania placówki opiekuńczo-wychowawczej wobec dziecka z cukrzycą typu 1	613
	Wybór zawodu – <i>Andrzej Marcinkiewicz, Agnieszka Szypowska, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	615
	Prawo jazdy – <i>Andrzej Marcinkiewicz, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	616
	Wsparcie instytucji państwa – <i>Monika Zamarlik, Karolina Piątek, Piotr Zieliński, Przemysław Jarosz-Chobot</i>	618
	Orzekanie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności	619

Świadczenia finansowe dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością lub ich opiekunów	622
Programy Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	624
Turnusy rehabilitacyjne	625
Ulgi w korzystaniu z komunikacji	626
Pomoc dla studentów z cukrzycą	627
Pomoc społeczna	630
Wybrane ulgi i odpisy podatkowe	631
Organizacje pacjentów i nieformalne grupy samopomocowe wspierające osoby z cukrzycą – <i>Monika Zamarlik, Karolina Piątek</i>	633
Wprowadzenie	633
Działalność organizacji pozarządowych wspomagających osoby z cukrzycą	634
Portale internetowe i media społecznościowe jako nieformalne grupy wsparcia	636
Rada Doradcza Pacjentów	637
Podsumowanie	637
Wybrane organizacje cukrzycowe (stan na 31.07.2024 r.)	638
Piśmiennictwo	641

Rozdział 27. Diabetologiczne towarzystwa naukowe i współpraca międzynarodowa – <i>Agata Chobot, Arkadiusz Michalak, Ewa Rusak, Anna Wołoszyn-Durkiewicz</i>	643

Skorowidz	647